

KATARÍNA THOLTOVÁ
**S HLAVOU
V MRAČNÁCH**

MARENČIN PT

KATARÍNA THOLTOVÁ

S HLAVOU

V MRAČNÁCH

*S láskou venujem Petrovi, ktorého systematickosť,
disciplinovanosť, usilovnosť a skoré ranné vstávanie
neprestanem nikdy obdivovať a vzdorovito ignorovať.*

© Katarína Tholtová, 2019

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2019

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marencin.sk marencin@marencin.sk

Cover photo © Hiromasa

Cover & layout © Marenčin Media, s. r. o.

798. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0549-4 (viaz.)

ISBN 978-80-569-0550-0 (ePDF)

ISBN 978-80-569-0551-7 (ePub)

*So many things I would have done
But clouds got in my way*

Joni Mitchell

PRVÁ ČASŤ

ZAČAROVANÁ RODINA

Babička jednou, když už je řeč o tom, jak jeden druhému nerozumíme, sebrala všechnu odvalu a se srdcem, které jako by ji mělo vyskočit z hrudi, jak mocně tlouklo, se zeptala dědečka, jestli teď, když už ji trochu líp poznal, tedy ne že by to trochu líp bylo nějak moc, no zkrátka jestli, když s ní žije celou tu dobu a nemusí už chodit do veřejného domu, ji má rád. A dědeček se tak nějak jako by jen pro sebe uculil, ani se na ni nepodíval, a pak ji poplácal po zadku a ani ve snu by ho nenapadlo něco odpovědět. Jindy, při poskytování služby, o které Veteránovi nemohla vyprávět, ji dědeček řekl, že má ten nejkrásnější zadek, co kdy v životě píchal. Zkrátka a dobře, co my můžeme vědět, doopravdy vědět, dokonce i o svých nejbližších?

Milena Agusová

1.

Zubárka prezrela Lucii ústa a znútra líc objavila množstvo malých rán aj jazvičiek a opýtala sa, z čoho ich má. Naveľa sa zahanbene priznala, že si tam zo stresu, nervozity či zamyslenia sem-tam zahryzne. Sem-tam znamenalo často a Lucia si už zvykla na pachuť krvi, ktorú takmer nepretržite cítila na jazyku. Jej spotreba mentolových žuvačiek a cukríkov pravdepodobne živila celý žuvačkovo-cukríkový priemysel. Prestať s tým nevedela podobne, ako si niekto nedokáže prestať obhrýzať nechty, posmrkávať, či omotávať vlasy okolo prsta.

V ten deň sa naháňala z gymnázia k zubárke a od zubárky späť do školy. Lekárka jej našla šesť kazov, no opravila len jeden. Jednak preto, že to bolo bolestivé a zo skúsenosti vedela, že ľudia toho veľa naraz neznesú, potom preto, že to bolo drahé a nechcela z nich vycícať všetko za jeden deň, aby sa predsa len ešte vrátili, napokon preto, že už v čakárni nervózne podupkával ďalší pacient, ktorý vyzeral solventnejšie než Lucia, takže na ňu už nemala čas.

Mama jej dala odhadom toľko peňazí, koľko by asi mohla potrebovať, plus nejakú rezervu, pre istotu. Ale chcela, aby dcéra domov priniesla účet či potvrdenie, lebo ju už poznala. Vedela, že do školy chodí zväčša pešo, pretože za peniaze na električenkú si radšej kúpi cigarety, a že jej otcovi občas z peňaženky záhadne miznú drobné tak, ako odtiaľ kedysi mizli dvadsaťkorunáčky. Lucia sa celý čas obávala, že sestrička povie vyššiu sumu, ktorú

so sebou nebude mať, a nebude vedieť, ako situáciu vyriešiť, lebo aj keď boli všade naokolo bankomaty, kde si kedykoľvek mohla zabehnúť a sestričke to jednoducho vysvetliť, z takýchto banalít sa rúcala. Aj preto mala tie dohryzené líca.

Ani vrtnanie úplne nezodpovedalo jej ideálnej predstave trávenia voľného času, ale vydržala. Ďalší zub jej pred mesiacom rovno vytrhla. Vraj bol úplne pokazený a ešte mliečny, tak ho netreba zachraňovať, narastie nový, trvalý. Nakoľko vtedy mala už sedemnást rokov, bola voči tomuto úsudku trochu podozrievavá, no napokon sa nechala presvedčiť sebavedomým tvrdením odborníčky. Keď jej podávali plastový pohárik s vodou, aby si vypláchla ústa, triasli sa jej ruky tak, že ho takmer dopoly porozlievala.

„Z toho hryzenia do líc raz dostanete rakovinu,“ oznámila jej doktorka nevzrušene. „A to vás v detstve rodičia týrali, že ste taký uzlíček nervov?“

Zub, ktorý ju bolel najviac, jej lekárka zatiaľ ponechala. Suma, ktorú si naučtovala, sa zместila do rozpočtu od mamy aj s rezervou na cukríky či žuvačky, z ktorých jej tie predražené zuby aj tak raz vypadajú a bude pokoj. Lucia sa vrátila do školy, kde sa každého pýtala, či nemá tip na dobrého zubára. A milého. Najmä milého. Takého, ktorý ju nebude prezývať uzlíček nervov, predpovedať jej blížiacu sa rakovinu ústnej dutiny a vysmievať sa, že sa jej trasú ruky. Ale k zubárovi už potom nikdy nešla a ten zub, ktorý ju bolel najviac, jej zostal. Navždy.

2.

Ticho noci prerušilo náhle svetlo, vibrovanie a vyzváňanie. Ondrej Šípka sa v polospánku pokúsil nahmatať mobilný telefón, nechtiac ho zhodil. Treskol o podlahu a rozpadol sa na kúsky. Ondrej si povedal, že aspoň konečne dá pokoj, stíchne a nechá ho spať. No už bol hore. Prebral sa a vedel, že musí vstať. Keď začul prvé pípnutie, navrával si, že sa mu asi len prisnilo. Druhé už uznal za reálne, ale rozhodol sa ho ignorovať. Tretie, žiaľ, potvrdilo, že pravdepodobne ide o čosi súrne. Ako pre koho. Preňho teda rozhodne nie, boli však ľudia, ktorí to vnímali úplne opačne. Nanešťastie to boli tí, čo ho živili. Niekedy mal pocit, že sú to úplní idioti, a že oni si zase presne to isté myslia o ňom.

Okamžite ho rozbolela hlava.

Hlava ho bolievala často. Z nevyspatosti, zo stresu, z cigaretového dymu, z piva. Z povinností a z povalovania, z opitosti a z triezvosti, z hluku a z ticha, z manželky, zo syna, z netere, zo seba samého i zo samoty. A z hudby. Najmä z hudby. Najprav akoby sa mu kdesi na lebke objavil mravec, dve mravce, päť, desať, tisíc tých malých beští, postupne sa množili. Potom náhle zmizli a vystriedala ich bolesť.

Občas si prial, aby jeho organizmus bol o čosi tvorivejší, aby ho sem-tam potrápil inak. Mohlo by ho napríklad bolieť brucho, ušný lalôčik či malíček na pravej nohe. Nie. Vždy to bola hlava. Aj keď si kamsi pricvikol prst, rozbolela ho len a len hlava. Gebuľa, tekvica, makovica, kotrba, nadával jej v duchu.

Posadil sa, natruc pravej ruke pozbieral časti telefónu ľavou – predok, batériu i zadný kryt, zapol ho a zadal sofistikovaný PIN kód 0000. A pípanie sa opäť spustilo.

Vyštal sa – píp, píp. Uvaril si kávu – píp. Umyl si zuby – píp. Píp, píp, píp.

A znova: píp.

Upozornenia, sťažnosti, varovania, otázky. Falošný tlak, nič, na čom by skutočne záležalo, úplne zbytočný stres. Niekedy si počas virtuálnych mítingov musel vypínať mikrofón, aby nebolo počuť, že sa smeje tomu, o čom sa s klientmi musí rozprávať a aké absurdné požiadavky majú, občas sa jednoducho neovládol.

Popri ranných úkonoch, ktoré musel v ten deň presunúť na mimoriadne krutú nočnú hodinu, sa potkol o neterine silonové pančušky, topánky na asi desaťcentimetrových ihličkových podpätkoch a čierne minišaty, z ktorých smrdela kombinácia parfumu a cigaretového dymu. Nechala kusy svojho odevu tam, kde z nej spadli. Ležali pohodené na parketách a on ich pomaly, takmer s potešením pozbieral a šmaril do smetného koša. Tak jej treba. V jej izbe bol pustený televízor a polonahá chrápala v posteli. Prišla krátko predtým, ako Ondreja násilne zobudili, klopkala lodičkami a narazila do všetkého, do čoho sa dalo. Tresk, plesk. Opitá. Samozrejme.

Nedávno našiel rozbitú misku, ktorú si za prešvihnutú sumu kúpil na umeleckom stretnutí, ktoré každoročne organizovala jeho kamarátka výtvarníčka na strednom Slovensku. Tie stretnutia mal rád, lebo sa ich zúčastňovali maliari, hudobníci a spisovatelia, a on tam mal vždy na chvíľu pocit, že je ešte stále jedným z nich, aj keď to tak už nebolo, aj keď sa už profesionálne venoval niečomu, čo by mu zamladi ani nenapadlo. No už si zvykol.

Kedysi by mu v živote nezišlo na um, že každodenne bude používať slová ako hardvér, softvér, inštalácia, údržba a aktualizácia. Zvykol si tristošesťdesiatštyri dni v roku nejako byť hardvérovo-softvérovo-inštaláčno-údržbársko-aktualizujúco-kalkulačným človekom, lebo musel, ale ten tristošesťdesiaty piaty deň, keď chodil na akciu ku kamarátke výtvarníčke, bol na chvíľu, na pár

hodín, opäť sám sebou, hudobníkom, a medzi svojimi. Preto si kúpil tú miskú. Pripomínala mu ten pocit a aj keď sa mu nijako mimoriadne nepáčila, naviazal sa na ňu. Keď ju našiel rozbitú a črepiny schované v odpornej igelitke z obchodného reťazca, okamžite vedel, že vinníčkou je Lucia, a okamžite sa rozčúľil. Keby sa aspoň priznala a ospravedlnila, ale nie, schovala ju, ako skrývala všetko, ani sa nenamáhalo vyhodiť ju pred domom do kontajnera, aby ju nenašiel.

Spoločenský život syna Lukáša a netere Lucie narúšal jeho pokojný spánok na pohovke v obývačke ešte viac než pípanie telefónu. Lukáš bol síce utiahnutejší, no dobrému vínu s niekoľkými najbližšími priateľmi sa nevyhýbal, a tak sa tiež sem-tam objavil doma až po otcovej večierke. Lucia na jeho večierku kašľala, odchádzala z domu vymódená a vymalovaná aj o desiatej či jedenástej večer a vracala sa kedykoľvek. Ak sa vôbec vrátila. Niekedy zmizla na jednu noc, inokedy na niekoľko dní. Po dlhších absenciách nasledovali výčitky a vyhrážanie, hoci Ondrej i jeho žena Klára vedeli, že nad ňou nemajú nijakú moc. Iba zodpovednosť, ktorú prijali dobrovoľne. Mala by im byť síce zaviazaná, že sa jej ujali, no už v puberte sa stala príliš samostatnou, príliš manipulatívnu a príliš milujúcou pozornosť a zábavu na to, aby ju udržali doma. Tušili, že raz zmizne úplne.

Potichu sa vkradol do spálne a otvoril skriňu. Klára spala tvrdošijne na svojej strane manželskej postele, i keď sa už pred rokmi nadobro presťahoval na pohovku v obývačke. Keď tam ešte nocovali spolu, na jej polovicu ju nedostal ani za svet. Chcela sa túliť, objímať alebo aspoň dotýkať, no jemu sa tak zaboja nepodarilo zaspať. Musel mať súkromie, svoj priestor.

„Môžeme spolu spať, ale snívať musí každý sám,“ spievala jeho obľúbená džezová interpretka.

Ľahol si nabok chrbtom k nej, ona chrbtom k nemu. Usilovala

sa. Ale keď zaspávala, vždy sa naňho podvedome opäť nalepila. Odtiahol sa, chvíľu bol pokoj, potom sa posunula aj ona. A dokola, až kým sa zubami-nechtami nedržal okraja postele a gniavila ho tak, že mu hrozilo udusenie. Vtedy vstal a vystriedal Kláru na jej strane. Ráno to bolo naopak. Pritisol sa k nej a hladkal jej zadok, brucho a prsia, usiloval sa jej prebojovať medzi stehná. Márne, spala, chcela si ešte oddýchnuť, a tak ho odstrčila. Takto sa naháňali, takto si utekali.

Raz si dokonca neuvedomil, že už je na kraji postele, zobudil sa až na to, že padá. Krížami rovno na elektrickú zástrčku v predlžovačke na podlahe. Klára ďalej tvrdo spala, taký zanedbateľný hluk ako deväťdesiatkilové telo pristávajúce na predlžovačke ju predsa nemohol prebudiť. Zatiaľ čo si on gúglil ordináčné hodiny svojho všeobecného lekára, lebo sa mu od bolesti zatmievalo pred očami, bez zaváhania využila situáciu a ukradla mu paplón.

V obývačke sa mu spalo lepšie, kým neprišla Lucia.

Zatiaľ čo Lukáš bol pokojné dieťa, dobré a tak trochu smutné, Lucia bola neskrotná. Niekedy si nebol istý, čo bolo horšie, inokedy ďakoval osudu, že jeho syn je taký, aký je, a že Lucia koniec-koncov nie je jeho.

Vybral zo skrine ponožky, trenírky, tričko, nohavice, sveter a potichu vyšiel von. Počítal si – tri hodiny, o pätnásť minút bude v kancelárii, hádam maximálne do štvrtej problém vyrieši, o štvrt na päť bude späť doma a ešte zaspí. Tušil, že to tak nebude, nezaspí, alebo sa práca pretiahne. Bude unavený, nervózny, celý deň úplne nanič, Štedrý deň nahovno. Spomenul si, že mal kúpiť svetielka na stromček. Debilné svetielka, úplne na ne zabudol! Cez deň po ne ísť nechcel, celkom isto by sa pridala Klára a nakupovala by ostošesť, strávili by v obchodoch hodiny. Prerátal celý plán – pätnásť minút do kancelárie, maximálne štyridsaťpäť na

vyriešenie technického problému, pätnásť do Tesca otvoreného dvadsaťštyri hodín denne, päť alebo desať na kúpenie sprostých svetielok, pätnásť domov. Dnes si už veru nespí.

Vzdychol si, skontroloval, či má vo vreckách bundy telefón, peňaženku a zväzok kľúčov, obliekol sa a vyšiel von.

3.

Lukáš sa vyšuchtal zo sprchy, prešiel okolo zatiaľ neozdobeného vianočného stromčeka do kuchyne a postavil vodu na kávu. Potom hodil dva kúsky chleba na panvicu poliatu olejom a z chladničky vybral syr a šunku. Rána nemal rád, ale na raňajky sa vždy tešil. Veď ako by mohol človek počas spánku celých osem, deväť či niekedy aj desať hodín hladovať, a potom sa neradovať z dobrého, výdatného a voňavého jedla? Keď si s kávou v jednej a tanierom hriankov v druhej ruke išiel sadnúť do obývačky, takmer prevrátil stromček. Bol na úplne nemožnom mieste, omnoho menej by zavádzal tam, kde stál klavír, ktorý aj tak nikto nepoužíval.

Lukášov otec bol kedysi klavirista, mama mu o tom v detstve po dlhom vyzvedaní naveľa-naveľa porozprávala, no otec sa tváril, že nič také nebolo, nikdy o tom nehovoril. Iba starý, nepoužívaný klavír bol akýmsi dôkazom, pozostatkom minulosti. Pripomínal exponát v múzeu označený upozornením *Nedotýkať sa. Nedotýkať sa, nepribližovať sa, nepýtať sa*. Ak niekto ktorékoľvek z týchto pravidiel porušil, otec bol ešte rozladenejší a namrzenejší než zvyčajne, tak Lukáš už v detstve so zvedavými otázkami prestal a predstieral ako ostatní členovia rodiny, že klavír jednoducho neexistuje.

Vyhodiť ho však nesmeli.

Otec sa vynoril z balkóna a kývol mu na dobré ráno. Lukáš by

si najradšej zapálil tiež, mama však cigarety neznášala, tak už roky fajčenie tajil. Možno sa v priebehu dňa dostane z domu, pošlú ho vyniesť smeti alebo čosi iné, a k cigaretky sa predsa len dostane.

„Čo tak skoro hore, mladý?“ opýtal sa otec. „Nevieš sa dočkať darčekov?“

Stále Lukáša považoval za malé decko, čo číta o Tarzanovi z rodu opíc a s kamarátmi si posielala odkazy kódované šifrovanou tabuľkou vyrobenou podľa obrázku v knižke *Gróf Monte Christo*.

„Neviem, tuším sa mi čosi zlé snívalo,“ zaklamal.

V skutočnosti sa budil zo dňa na deň skôr, čoraz viac ho ovládala cestovná horúčka. Zíval ostošeť, kruhy pod očami sa mu prehlbovali a nedokázal sa poriadne sústrediť, no akási nejasná radosť a zvláštne vzrušenie ho celkom pohltili. Na ničom inom nezáležalo. Striehol na sesternicu Luciu, aby sa s ňou mohol konečne poriadne porozprávať, lenže mu to nevychádzalo. Cez deň bol v škole, ona večer mizla z domu. Ak sa aj stretli, motali sa okolo nich jeho rodičia a sotva mohli nájsť pokoj a súkromie. Tak si len sem-tam vymenili sprisahanecký pohľad, tajnostkársky sa usmiali, či prehodili poznámku, ktorej Lukášovi rodičia nemohli rozumieť. Konečne prišli sviatky, hádam budú mať viac času všetko prebrať.

Mal rád svoju sesternicu preto, aká kedysi bola, či skôr preto, čo v nej stále pretrvávalo a akokoľvek sa to usilovala zakryť, jej hlboké modré oči to vždy prezradili. Pred inými z nej ten úžasný človek zmizol, úplne sa vytratil, ale on ju poznal dosť na to, aby ho občas, keď boli sami, priviedol opäť k životu. V spoločnosti viacerých ľudí sa predvádzala jedna radosť a nedalo sa s ňou vôbec rozprávať, akoby jej skutočné ja prestalo existovať a ovládal ju akýsi bábkar, ktorý za ňu rozprával a neprirodzene hýbal jej